

SUOMEN
OLYMPIAKOMITEA

**Suomen Olympiakomitea ry
Huippu-urheiluyksikkö**

**Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi, lukio@minedu.fi**

**Asia: Suomen Olympiakomitea ry:n lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriön
ehdotukseen hallituksen esitykseksi lukiolain ja opetus- ja kulttuuritoimen
rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (lukion erityinen koulutustehtävä)**

Suomalaisella urheilulla on kolme strategista tavoitetta kansainvälinen menestys, korkeatasoinen osaaminen ja arvostettu urheilu. Näiden tavoitteiden saavuttaminen vaatii systemaattista yhteistyötä myös koulu- ja urheilutoimijoiden välillä. Suomen Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikkö johtaa ja koordinoi suomalaista huippu-urheiluverkostoa. Toimintatavassa keskeistä on yhteistyö ja osaamisen jakaminen.

Urheilijan kaksoisura-ajattelu on yksi suomalaisen urheilun keskeisiä arvovalintoja. Suomalainen urheilu pyrkii mahdollistamaan urheilijoille opintomahdollisuudet aina perusasteelta korkea-asteelle sekä tukemaan myös urheilijan urasiirtymää urheilu-uralta siviiliuralle. Urheilijoiden kaksoisurien turvaamiseen viittaa myös EU Guidelines on Dual Career of Athletes (2012) – ohjeistus Euroopan Unionin jäsenmaille urheilijoiden kaksoisurien turvaamiseksi.

Toisen asteen urheiluoppilaitosjärjestelmä on vahva perusta suomalaiselle kaksoisura-ajattelulle ja se on integroitunut kiinteäksi osaksi valtakunnallista urheilujärjestelmäämme. Urheilijan kannalta katsottuna urheilun erityinen koulutustehtävä on merkittävä. Ilman valtakunnallista toisen asteen urheiluoppilaitosverkkoa nuoret urheilijat eivät pystyisi yhdistämään tavoitteellista opiskelua ja kansainväliseen huippu-urheiluun tähtäävää systemaattista harjoittelua. Urheilun lajiliitot ja urheiluseurat arvostavat suuresti urheiluoppilaitosjärjestelmää, josta yhtenä osoituksena on heidän osaamis- ja talousresurssi-investoinnit muun muassa oppilaitosten valmentajapalkkauksiin.

Urheiluoppilaitosten toiminta on ollut tuloksekasta; oppimistulokset ovat keskimääräistä parempia, keskeyttämisprosentit pieniä ja opiskelijoiden kehittyminen urheilussa on ollut hyvää. Esimerkiksi Rion Olympiakisoissa 2016 Suomen joukkueen urheilijoista 45 % oli valmistunut urheilulukioista (liite 1). Suomen Olympiakomitea pitää erittäin tärkeänä, että Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa esitetään urheilun erityistehtävän jatkamista, rahoituksen säilyttämistä ja järjestelmän edelleen kehittämistä vastaamaan koulutuksen ja urheilun muuttuviin haasteisiin.

Urheilun erityistehtävän lukioden roolitus, vastuut ja tehtävät

Kansainvälisissä vertailuissa urheilijan arjen toimintaympäristöt on todettu yhdeksi urheilun tärkeimmistä menestystekijöistä (LÄHDE: De Bosccher, V., Shibli, S., Westerbeek, H & van Bottenbugh, M. 2015. Successful elite sport policies. An international comparison of the Sports Policy factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 nations. Maidenhead: Meyer & meyer Sport Ltd). Suomen Olympiakomitean toimesta on rakennettu yhteinen toimintasuunnitelma urheiluakatemioiden sekä liikunnan koulutuskeskuksissa toimiville valmennuskeskuksille. Tässä työssä on määritelty eri toimijoiden roolit, vastuut ja tehtävät (liite 2). Urheilun erityisen tehtävän lukioden kehittämistyössä tulee huomioida myös muiden urheilutoimijoiden parissa tehtävä kehittäminen. Näin eri toimijoiden roolit, vastuut ja tehtävät koordinoituvat tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaammin, kokonaisuuden johtaminen selkeytyy sekä osaamis-, talous- ja olosuhderessit saadaan tehokkaammin käyttöön.

Suomen Olympiakomitea puoltaa Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdottamaa mallia erityisen tehtävän lukioden järjestäytymisestä valtakunnallisiin erityisen tehtävän lukioihin sekä sitä, että osalla näistä koulutuksen järjestäjistä olisi valtakunnallinen kehittämissuhteita. Urheilutoiminnan laaja-alaisuuden turvaamiseksi on tärkeää, että koulutuksen järjestäjillä olisi tulevaisuudessakin mahdollisuus omalla päätöksellään mahdollistaa urheilun ja opiskelun joustava yhdistäminen. Nämä ratkaisut olisivat kuitenkin luonteeltaan paikallisia eikä niihin tulisi kohdistaa erityisen tehtävän rahoitusta eikä lupaa poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta.

Erityisen tehtävän lukioden tulisi olla johtavia oppilaitoksia alueellisissa urheiluakatemioiden alueilla. Myös paikallisten liikuntapainotteisten lukioden ja niiden urheilulinjojen tulisi toimia kiinteässä yhteistyössä alueen urheiluakatemioiden kanssa.

Suomen Olympiakomitea esittää kolmitasoista järjestelmää (valtakunnallinen, alueellinen, paikallinen) seuraavin roolein, vastuin ja tehtävin.

- valtakunnallinen urheilun erityinen koulutustehtävä ja valtakunnallinen kehittämissuhteita tulisi myöntää niille koulutuksen järjestäjille, joiden oppilaitokseen useat suomalaiset kärkilajit ohjaavat järjestelmällisesti potentiaalisia nuoria urheilijoita sekä henkilö- ja osaamisressussiaan. Näiden oppilaitosten tulee olla merkittävässä roolissa ko. lajiliittojen valmennusjärjestelmissä. Koulutuksen järjestäjän tulee sitoutua taloudellisesti oppilaitosten rahoittamiseen ja taata oppilaitoksen kyky valtakunnallisen tason kehittämistoimintaan. Näillä yksiköillä tulee olla käytössään monipuoliset opetusmenetelmät sekä pedagogiset ratkaisut, jotta huipulle tähtäävä urheilu ja lukiotutkintoon tähtäävä opiskelu ovat mahdollista menestyksellisesti yhdistää. Oppilaitoksen toimintakulttuurin tulee tukea ja innostaa huippusuorituksiin tähtäävää toimintaa. Koulutuksen järjestäjän tulee sitoutua kehittämään ja innovoimaan uusia ratkaisuja niin opetuksessa kuin urheilussa jaettavaksi valtakunnallisesti koko huippu-urheiluverkostoon. Lisäksi näissä yksiköissä tulee olla tarkoituksenmukaiset

olosuhteet huipulle tähtäävän urheilun harrastamiseen sekä aktiivinen kansainvälinen yhteistyö ulkomaisten urheiluoppilaitosten kanssa. Näiden oppilaitosten osalta on taattava riittävä sisäänotto urheilun erityiseen tehtävään, jotta erityisen tehtävän järjestäminen on tehokasta.

Näille koulutuksen järjestäjille myönnettäisiin valtakunnallisen erityisen tehtävän lukion ja valtakunnallisen kehittämistehtävän rahoitus sekä lupa poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta huojentamalla pakollisista ja valtakunnallisista syventävistä kursseista kahdeksan kurssia. Näiden koulutuksen järjestäjien oppilaitoksesta käytettäisiin nimeä valtakunnallinen urheilulukio.

- valtakunnallinen urheilun erityinen koulutustehtävä tulisi olla niillä koulutuksen järjestäjillä, joiden oppilaitokseen hakeutuu paikallisesti ja alueellisesti useiden suomalaisten kärkilajien potentiaalisia nuoria urheilijoita ja jotka urheilun lajiliitot tunnistavat keskeisiksi toimijoiksi omissa valmennusjärjestelmissään. Näillä koulutuksen järjestäjillä olisi alueellinen osaamisen jakamisvastuu. Muutoin vaateet ja tehtävät olisivat samoja kuin valtakunnallisilla kehittämistehtävän urheilulukioilla.

Näille koulutuksen järjestäjille myönnettäisiin valtakunnallisen erityisen tehtävän lukion rahoitus sekä lupa poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta huojentamalla pakollisista ja valtakunnallisista syventävistä kursseista kahdeksan kurssia. Näiden koulutuksen järjestäjien oppilaitoksesta käytettäisiin nimeä alueellinen urheilulukio.

- koulutuksen järjestäjän omalla päätöksellä tapahtuva liikunta-/ urheilupainotteisuus edistää paikallista toimintaa ja on tärkeä paikallistason tuki urheilun ja opiskelun yhdistämisessä. Näihin yksiköihin ei kohdenneta valtion erityistehtävän rahoitusta eikä niillä ole lupaa poiketa valtakunnallisesti tuntijaosta. Näiden koulutuksen järjestäjien oppilaitoksesta käytettäisiin nimeä liikuntalukio tai lukion urheilulinja.

Edellä kuvattu roolittaminen tukisi muuta urheilun rakenteissa tehtävää kehittämistyötä, selkeyttäisi vastuita ja tehtäviä, tehostaisi resurssien käyttöä sekä edesauttaisi merkittävästi kansainvälisen tason valmennuskeskittymien rakentamista. Näillä ratkaisuilla kyettäisiin tukemaan vahvemmin kansainväliselle huipulle tähtäävän nuoren urheilijan arkea sekä toisaalta mahdollistettaisiin mahdollisimman hyvin kaksoisuran toteutuminen myös laajemmin suomalaisessa urheilussa. Samalla nämä toimenpiteet tukisivat merkittävästi suomalaisen urheilun strategisten tavoitteiden kansainvälinen menestys, korkeatasoinen osaaminen ja arvostettu urheilu toteutumista.

Kaksoisuran vahvistaminen urheilulukioissa

Opiskelun ja yhä vaativammaksi käyvän kansainväliseen menestykseen tähtäävän urheilun onnistunut yhdistäminen vaatii erityistoimia oppilaitoksissa. Koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten henkilökunnan tulee tunnistaa nämä tekijät ja kyetä vastaamaan opiskelevan urheilijan arjen haasteisiin. Osalla urheilijoista tulee jatkossakin olemaan tarve jakaa lukio-opinnot neljännelle vuodelle johtuen mm. laajasta kurssivalinnasta (kielet, pitkä matematiikka ja fysiikka), suuresta urheiluun käytettävästä ajasta sekä monista poissaoloista lähiopetuksesta leireistä ja kilpailumatkoista johtuen. Näihin haasteisiin tulee hakea uusia pedagogisia sekä koulun rakenteeseen liittyviä ratkaisuja, kuten muun muassa kesälukukausien hyödyntäminen. Samalla neljännen vuoden opiskelun rahoittaminen tulisi urheilulukioissa turvata, jotta urheilijat saisivat yhdenvertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin lukion yleisen tuntijaon mukaisesti opiskeleviin nuoriin nähden.

Myöntämisen perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa kirjatut erityisen koulutustehtävän ja valtakunnallisen kehittämistehtävän myöntämisen perusteet ovat Suomen Olympiakomitean mielestä kirjattu hyvin. Lähtökohtaisesti urheilun erityisen koulutustehtävän myöntämisen perusteina tulisi olla aktiivinen yhteistyö Suomen Olympiakomitean urheiluakatemiajärjestelmän ja keskeisten suomalaisten urheilun lajiliittojen kanssa, lajiliittojen kiinnittyminen esimerkiksi henkilö- ja osaamisresurssien kautta oppilaitokseen, merkittävä ensisijaisten hakijoiden määrä ja taso, laaja opetustarjonta ja joustavat opiskelumahdollisuudet, laaja opiskelijaksi hakeutumisalue sekä toisaalta koulutuksen järjestäjän oma resursointi ja halukkuus järjestelmän kehittämiseen. Lisäksi myöntämisen perusteissa tulee huomioida yhteistyö ja vahva kiinnittyminen muihin urheilutoimijoihin, kuten esimerkiksi urheiluakatemiaoihin ja valmennuskeskuksiin. Näillä toimenpiteillä kyettäisiin vauhdittamaan monilajisten urheilun ja opiskelun valtakunnallisten osaamiskeskittymien syntymistä, joiden katsotaan olevan kansainvälisessä tarkastelussa merkittävä menestystekijä urheilumenestykselle sekä osaamisen kasvulle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotus ottaa myös kantaa erityisen koulutustehtävän peruuttamiseen. Suomen Olympiakomitean pitää ehdotusta hyvänä ja esittää, että Opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä Suomen Olympiakomitean kanssa seuraa ja arvioi järjestelmän kehittymistä sekä urheilu- ja opiskelumaailmassa tapahtuvia muutoksia. Järjestämisluvat tulisi myöntää määräajaksi, joka urheilun osalta voisi luontaisesti olla esimerkiksi kaksi olympiadia eli kahdeksan vuotta.

Rahoitus

Suomen Olympiakomitean pitää erittäin tärkeänä, että erityisen koulutustehtävän rahoitus säilyy ja että sen myöntämisen perusteita harkitaan uudella tavalla. Järjestelmän

tuloksekkuuden kannalta merkittävää on ohjata valtion kautta jaettavaa talousresurssia valtakunnallisesti keskeisiin toimipisteisiin, joilla on vahva linkki muihin huippu-urheiluverkoston toimijoihin. Näitä toimijoita ovat muun muassa urheilun lajiliitot, urheiluakatemit ja valmennuskeskukset.

Koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten tulee sitoutua rahoittamaan omalta osaltaan urheilulukiotoimintaa samassa suunnassa valtiolta tulevan rahoituksen kanssa. Rahoituksen avulla tulisi ensi sijaisesti turvata keskeisten suomalaisten menestyslajien nuorten potentiaalien valmennusta ja opiskelua. Suomen Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikkö johtaa suomalaista urheilua ja on objektiivinen taho arvioimaan resurssien kohdentamista yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Tällä hetkellä virallisen tehtävän urheilulukioissa opiskelee noin 2400 urheilijaa. Urheilijamäärä voisi tulevaisuudessa pysyä saman suuruisena, mutta valtion kautta rahoitettavien urheilijoiden määrä voisi olla tätä pienempi, esimerkiksi 1600 urheilijaa. Näin kyettäisiin terävöittämään potentiaalisimpien urheilijoiden opintojen ja urheilun yhdistämistä. Toisaalta on tärkeää, että koulutuksen järjestäjällä säilyy oikeus omalla päätöksellään ottaa enemmän opiskelijoita urheilun erityiseen koulutustehtävään kuin lukiokoulutuksen järjestämisluvassa lisärahoituksen piiriin on merkitty. Tällä päätöksellä edesautettaisiin toimivien harjoitteluryhmien muodostaminen ja annettaisiin mahdollisuus myös myöhemmin urheilussa kehittyville talenttiurheilijoille.

Yhteistyö

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Suomen Olympiakomitea ovat vuosien aikana kehittäneet hyvässä yhteistyössä suomalaista urheiluoppilaitostoimintaa, josta on rakentunut myös kansainvälisesti arvostettu, tunnettu ja tunnustettu. Olympiakomitealle tämä yhteistyö on ollut varsin merkittävää. Tarjoamme myös tulevaisuudessa asiantuntemustamme olla mukana urheiluoppilaitosjärjestelmän seurannassa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Suomen Olympiakomitean Huippu-urheiluyksiköllä on vastuu suomalaisen huippu-urheilun koordinoinnista ja johtamisesta, joten sillä on varsin laaja ja objektiivinen näkemys urheilun ja urheilijoiden tarpeista ja kehityssuunnasta.

Helsingissä 16.2 2017

Teemu Japison
pääsihteeri
Suomen Olympiakomitea

Mika Kojonkoski
johtaja
Suomen Olympiakomitea, Huippu-urheiluyksikkö

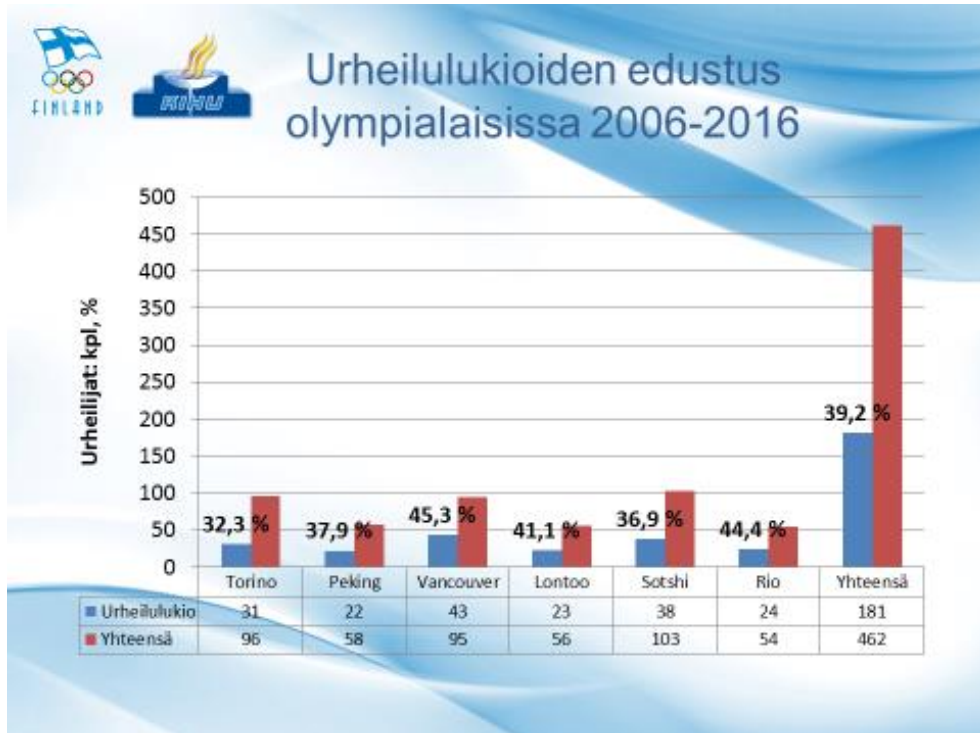

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ / Suomen Olympiakomitea

- Urheilun erityisen koulutustehtävän ja sen rahoituksen säilyttäminen on erittäin merkittävää suomalaisten urheilijoiden ja urheilun kannalta. Urheilulukiot ovat kiinteä osa suomalaista urheilujärjestelmää ja sen tulokset niin urheilussa kuin opiskelussakin ovat kiistattomat. Suomen Olympiakomitea puoltaa esitystä valtakunnallisesta urheilun erityisestä koulutustehtävästä ja muutamalle koulutuksen järjestäjälle myönnettävästä valtakunnallisesta kehittämistehtävästä.
- Kaksoisura on suomalaisen urheilun arvovalinta, jonka toteuttamisessa urheilulukioilla on keskeinen rooli. Urheilijoiden kaksoisurien turvaamiseen vedotaan myös EU Guidelines on Dual Career of Athletes (2012) – ohjeistuksessa.
- Valtakunnallinen rahoitus ja lupa poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta tulisi kohdentua valtakunnallisesti merkittävälle toimijoille. Näitä ovat ne urheilulukiot, joihin suomalaisen urheilun keskeiset menestyslajit ohjaavat systemaattisesti nuoria potentiaalisia urheilijoitaan, joihin ko. lajien lajiliitot kohdentavat talous- ja/tai henkilöstöressurssiaan ja joilla on vahva pedagoginen osaaminen urheilijoiden kaksoisurien rakentamisesta. Urheilutoiminnan laaja-alaisuuden turvaamiseksi on tärkeää, että valtakunnallisten tehtävien lisäksi koulutuksen järjestäjillä olisi tulevaisuudessakin mahdollisuus omalla päätöksellään mahdollistaa urheilun ja opiskelun joustava yhdistäminen paikallistasolla.
- Koulutuksen järjestäjien tulee taata taloudelliset edellytykset erityisen tehtävän oppilaitokselle valtakunnallisen erityisen koulutustehtävän laadukkaaseen hoitamiseen.
- Valtion kautta rahoitettavien urheilijoiden määrä tulisi olla 1600 urheilijaa. Lisäksi koulutuksen järjestäjällä tulee säilyä oikeus omalla päätöksellään ottaa enemmän opiskelijoita urheilun erityiseen koulutustehtävään kuin lukiokoulutuksen järjestämisluvassa lisärahoituksen piiriin on merkitty.
- Neljännen vuoden opiskelun rahoittaminen tulisi turvata erityisesti valtakunnallisen erityisen tehtävän urheilulukioissa, jotta urheilijat saisivat yhdenvertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin lukion yleisen tuntijaon mukaisesti opiskeleviin nuoriin nähden.
- Erityisen koulutustehtävän myöntämisen perusteet ovat kirjattu esityksessä hyvin.
- Suomen Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikkö on halukas toimimaan asiantuntijaelimenä myös tulevaisuudessa urheilun ja koulutuksen yhdistämiseen liittyvissä asioissa.

Liite 1. Urheilulukiolaiset Olympialaisissa 2006 – 2016, Sotsin talviolympialaisissa 2014 sekä Rion kesäolympiakisoissa 2016. Lähde Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus.

Liite 2. Valtakunnallinen urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten rakenne

